

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษานอกจากจะเป็นการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ เป็นสำคัญแล้ว ยังได้มี การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพพร้อมกันไปด้วย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกสถานศึกษาได้ รวมทั้งสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของสังคม (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548 : 1)

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในฐานะที่เป็น “หน่วยผลิตบัณฑิต” และเป็นสถาบันทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรอบรู้ มีศักยภาพในการทำงาน และมีคุณธรรม สถาบันจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตหรือผลผลิตเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการผลิตและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมาโดยตลอด แนวทางหนึ่งที่สถาบันเลือกใช้ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันคือการสอบถามนายจ้างหรือ ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็น ผู้ใกล้ชิดกับบัณฑิตหรือผลผลิตของสถาบันมากที่สุดในฐานะผู้ใช้ผลผลิต ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

นอกจากนี้การศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต ยังใช้เป็นตัวชี้วัดผลผลิตเชิงคุณภาพที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

1. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) : สมศ.
2. การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาการศึกษา ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ดำเนินการโดย กองแผนงาน
4. การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งในส่วนของงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้สถาบัน ดำเนินการโดย กองแผนงาน

การศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ผ่านมามีสถาบันได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากนายจ้างที่มีต่อคุณสมบัติของบัณฑิตของสถาบันไปแล้ว 3 ครั้ง คือบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2543 รุ่นปีการศึกษา 2545 และรุ่นปีการศึกษา 2547

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการสอบถามความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตของสถาบันงานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน จึงได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2548 ซึ่งจะศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิต 3 ด้าน ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ ความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตและมหาบัณฑิต ตามแนวทางที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดไว้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษา คณะ ประเภทนายจ้าง และกลุ่มสาขาวิชา

1.3 คำถามในการวิจัย

1.3.1 นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน จำแนกตามระดับการศึกษา คณะ ประเภทของนายจ้าง และกลุ่มสาขาวิชา ว่าแตกต่างกันหรือไม่

1.3.2 นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน จำแนกตามระดับการศึกษา คณะ ประเภทของนายจ้าง และกลุ่มสาขาวิชา ว่าแตกต่างกันหรือไม่

1.3.3 นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ จำแนกตามระดับการศึกษา คณะ ประเภทของนายจ้าง และกลุ่มสาขาวิชา ว่าแตกต่างกันหรือไม่

1.3.4 นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 จำแนกตามระดับการศึกษา และประเภทของนายจ้าง ว่าแตกต่างกันหรือไม่

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

1.4.2 ได้ตัวชี้วัดด้านคุณภาพบัณฑิต เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รวมถึงเป็นตัวชี้วัดในการจัดทำ คำรับรองการปฏิบัติราชการ การจัดแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาของสถาบัน และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทั้งในส่วนของงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ของสถาบัน

1.4.3 ได้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

1.4.4 ได้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบัน ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งเป็นบัณฑิตที่ทำงานรับราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานของรัฐและพนักงานลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ และพนักงานลูกจ้างเอกชน

1.5.1 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

1. นายจ้างของบัณฑิตจำแนกตามระดับการศึกษาของบัณฑิต ดังนี้
 - 1.1 นายจ้างของบัณฑิตระดับปริญญาตรี
 - 1.2 นายจ้างของบัณฑิตระดับปริญญาโท
2. นายจ้างของบัณฑิตจำแนกตามประเภทหน่วยงาน ดังนี้
 - 2.1 นายจ้างของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ
 - 2.2 นายจ้างของบัณฑิตและมหาบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงานเอกชน
3. นายจ้างของบัณฑิตจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ดังนี้
 - 3.1 นายจ้างของบัณฑิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ
 - 3.2 นายจ้างของบัณฑิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
 - 3.3 นายจ้างของบัณฑิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4. นายจ้างของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2548 จำแนกตามคณะดังนี้
 - 4.1 นายจ้างของบัณฑิตและมหาบัณฑิตคณะวิศวกรรมศาสตร์
 - 4.2 นายจ้างของบัณฑิตและมหาบัณฑิตคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
 - 4.3 นายจ้างของบัณฑิตและมหาบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์
 - 4.4 นายจ้างของบัณฑิตคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม
 - 4.5 นายจ้างของมหาบัณฑิตคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 4.6 นายจ้างของมหาบัณฑิตคณะศิลปศาสตร์ประยุกต์
 - 4.7 นายจ้างของมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์
นานาชาติสิรินธร ไทย-เยอรมัน
 - 4.8 นายจ้างของบัณฑิตวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

1.5.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ รุ่นปีการศึกษา 2548 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1.5.1.2.1 ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน
- 1.5.1.2.2 ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน
- 1.5.1.2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1.6.1 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบใจ ความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกปลื้มปิติที่สามารถรับรู้ได้ของผู้บังคับบัญชา ในการทำงาน ความประพฤติ และลักษณะส่วนบุคคล

1.6.2 นายจ้าง หมายถึง เจ้าของกิจการ ผู้จัดการ/ผู้อำนวยการ และหัวหน้างานที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการทำงานของพนักงานในสถานประกอบการทุกประเภท

1.6.3 คุณลักษณะของบัณฑิตและมหาบัณฑิต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความสามารถทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะตัวของบัณฑิตและมหาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.6.3.1 ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน หมายถึง การนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การนำความรู้ทางด้านปฏิบัติมาใช้ในการทำงาน การเรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมายอย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การเข้าใจคำสั่งและปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการทำงาน การดูแลรักษาเครื่องมือ/อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ การวิเคราะห์และตัดสินใจปัญหาในงานที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ การเสนอความคิดเห็นและเหตุผลที่เป็นประโยชน์ต่องาน และการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม และแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนางาน

1.6.3.2 ความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน หมายถึง การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารและในการทำงาน การใช้ทักษะทางคอมพิวเตอร์ในการทำงาน การวางแผนและจัดระบบการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางาน การควบคุมและถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำงาน ความสามารถในการนำเสนอผลงาน ความรู้รอบตัวและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีปฏิภาณไหวพริบในการทำงาน ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสุภาพอ่อนน้อมวางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม คุณสมบัติของการเป็นผู้นำและผู้ตาม การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และความสนใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.6.3.3 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการวิชาชีพ หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ การมีระเบียบวินัยในการทำงาน ความเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่และหน่วยงาน การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การมีเจตคติที่ดีต่อหน่วยงาน การรู้จักใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า การคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี และการเคารพในสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่น

1.6.4 สถานประกอบการ หมายถึง หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงในต่างจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.6.4.1 หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ที่ดำเนินการให้บริการประเภทต่างๆ แก่ประชาชนทั่วไป

1.6.4.2 หน่วยงานเอกชน หมายถึง สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจทุกประเภท

1.6.5 กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง การจำแนกคณะวิชาตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (องค์การมหาชน) กำหนด โดยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีการจัดกลุ่มสาขาวิชา ดังนี้

1.6.5.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ คือ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์

คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะอุตสาหกรรมเกษตร

1.6.5.2 กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์นานาชาติสิรินธร ไทย-เยอรมัน

1.6.5.3 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์